

Қазақстан Республикасы Қаржы
министрлігінің Қаржылық бақылау комитеті
төрағасының
_____ 2016 года № _____
бұйрығына қосымша

Қазақстан Республикасы Қаржы
министрлігінің Қаржылық бақылау комитеті
төрағасының 2016 жылғы 12 ақпандағы №9
бұйрығымен бекітілген

Камералдық бақылаудың тәуекелдері бейіндерінің тізбесі

<i>Р/б №</i>	<i>Бейін атауы</i>	<i>Бейін деректерін іріктеу шарттары</i>	<i>Бейін бұзушылықтары</i>	<i>Ескертпе</i>
1	Мемлекеттік сатып алу туралы заңнамасында көзделмеген конкурстық құжаттамада, аукциондық құжаттамада біліктілік талаптар мен шарттарды ұйымдастырушының/тапсырыс берушінің белгілеуі.	1. Конкурсы/аукцион тәсілімен жарияланған мемлекеттік сатып алулар; 2. Мемлекеттік сатып алу нысаны тауарлар, жұмыстар қызметтер; 3. Ұйымдастырушының/тапсырыс берушінің «Мемлекеттік сатып алу туралы» Заңының (бұдан әрі - Заң) 9 және 21-баптарын, сондай-ақ мемлекеттік сатып алуды жүзеге асыру қағидаттарын бұза отырып конкурстық құжаттамада біліктілік талаптары мен шарттарды көрсетуі	Ұйымдастырушының/тапсырыс берушінің конкурстық құжаттамада: 1) әлеуетті өнім берушілердің мемлекеттік сатып алуға қатысуын шектейтін және негізсіз күрделендіретін; 2) тауарларды, жұмыстарды, көрсетілетін қызметтерді мемлекеттік сатып алу туралы шарт бойынша міндеттемелерді орындау қажеттілігінен тікелей туындамайтын; 3) өнім берушілер санының шектелуіне алып келетін, оның ішінде: - әлеуетті өнім берушілерге кез келген өлшенбейтін сандық және (немесе) әкімшілендірілмейтін талаптар белгілеу; - тауар белгілеріне, қызмет көрсету белгілеріне, фирмалық атауларға, патенттерге, пайдалы модельдерге, өнеркәсіптік үлгілерге, тауардың шығарылған жерінің атауына және өндірушінің атауына, сондай-ақ сатып алынатын тауардың, жұмыстың, көрсетілетін қызметтің жекелеген әлеуетті өнім берушіге тиесілілігін айқындайтын өзге де сипаттамаларға нұсқаулары бар, сондай-ақ мемлекеттік сатып алуды жүзеге асыру қағидаттарын бұзатын біліктілік талаптар мен	

			шарттарды көрсетуі	
2	Конкурстық/аукциондық құжаттаманың жобасына алады-ала талқылау хаттамаларына ескертулер болған жағдайда, ұйымдастырушымен/тапсырыс берушімен конкурстық/ аукциондық құжаттаманы Заң бұзушылықпен бекіту	1.Алдын-ала талқыланған хаттамасы бар конкурс/аукцион тәсілімен өткізілген тауарларды, жұмыстарды, көрсетілетін қызметтерді мемлекеттік сатып алулар; 2.Конкурстық құжаттама/ аукциондық құжаттама жобасына ескертулер бар алдын ала талқылау хаттамасы; 3. Конкурстық құжаттамада/аукциондық құжаттамада жобасына алдын ала талқылау хаттамасында көрсетілген мемлекеттік сатып алу туралы заңнамасын бұзушылықтар бекітілген конкурстық құжаттамада/аукциондық құжаттамада анықталуы;	Ұйымдастырушының/тапсырыс берушінің конкурстық/аукциондық құжаттамада: 1) мемлекеттік сатып алуға әлеуетті өнім берушілердің қатысуын шектейтін және негізсіз күрделендіретін; 2) тауарларды, жұмыстарды, көрсетілетін қызметтерді мемлекеттік сатып алу туралы шарт бойынша міндеттемелерді орындау қажеттігінен тікелей туындамайтын біліктілік талаптарын белгілеуге жол берілмейді; 3) оның ішінде мыналар әлеуетті өнім берушілер санының шектелуіне алып келеді: - әлеуетті өнім берушілерге кез келген өлшенбейтін сандық және (немесе) әкімшілендірілмейтін талаптар белгілеуге; -тауар белгілеріне, қызмет көрсету белгілеріне, фирмалық атауларға, патенттерге, пайдалы модельдерге, өнеркәсіптік үлгілерге, тауардың шығарылған жерінің атауына және өндірушінің атауына, сондай-ақ сатып алынатын тауардың, жұмыстың, көрсетілетін қызметтің жекелеген әлеуетті өнім берушіге тиесілілігін айқындайтын өзге де сипаттамалар нұсқаулары бар, сондай-ақ мемлекеттік сатып алу қағидаттарын бұзатын біліктілік талаптар мен шарттарды көрсетуі. 21-баптың 1-тармағы бұзылып конкурстық құжаттаманы тек қана бір тілде әзірлеу.	
3	Тауарлардың, жұмыстардың, көрсетілетін қызметтердің жекелеген түрлерін өзге де әлеуетті өнім берушілер	1. Тауарлардың, жұмыстардың, көрсетілетін қызметтердің жекелеген түрлері мемлекеттік сатып алулар нысанасы болып табылады; 2. Заңның 51-бабының нормаларын	Ұйымдастырушымен/тапсырыс берушімен тауарлардың, жұмыстардың, көрсетілетін қызметтердің жекелеген түрлерін өзге де әлеуетті өнім берушілер арасында мемлекеттік сатып алуларды жүзеге асыру, сондай-ақ Заңның 51-бабы талаптарының бұзушылығымен жүзеге асыру	

	арасында мемлекеттік сатып алуды жүзеге асыру (Заңның 51-бабының талаптарын бұзу);	бұзушылықпен өзге де әлеуетті өнім берушілер арасында мемлекеттік сатып алудың жүзеге асырылуы;		
4	Конкурс тәсілімен мемлекеттік сатып алуды өткізу кезінде лоттарға бөлмеу;	1. Жарияланған конкурс тәсілімен өткізілетін тауарларды, жұмыстарды, көрсетілетін қызметтерді мемлекеттік сатып алулар; 2. Заңның 20-бабында көзделген жағдайларда тауарларды, жұмыстарды және қызметтерді мемлекеттік сатып алуларды жүзеге асырғанда лоттарға бөлмеу;	Заңның 20-бабының бұзылуымен конкурс тәсілімен тауарларды, жұмыстарды, қызметтерді мемлекеттік сатып алуларды ұйымдастырушымен/тапсырыс берушімен лоттарға бөлмеу;	
5	Әлеуетті өнім берушінің өтінімін заңсыз қабылдамау.	1. Қорытындылар туралы хаттама рәсімделген конкурс/аукцион тәсілімен өткізілген тауарларды, жұмыстарды, көрсетілетін қызметтерді мемлекеттік сатып алулар; 2. Қорытындылар туралы хаттамасына сәйкес Комиссиямен әлеуетті өнім берушінің конкурстық өтінімін, аукциондық өтінімін конкурстық құжаттар талабына және біліктілік талаптарға сәйкестігі немесе сәйкес еместігі туралы шешім қабылдау.	Заңның 10,27, және 33-баптарының, сондай-ақ Қағиданың 150,344-тармақтарының бұзылуымен конкурстық/аукциондық комиссиямен әлеуетті өнім берушіні конкурсқа/аукционға қатысуға жібермеуі;	
6	Әлеуетті өнім берушінің конкурстық/аукциондық өтінімін заңсыз қабылдау.	1. Қорытындылар туралы хаттама рәсімделген конкурс/аукцион тәсілімен тауарларды, жұмыстарды,	Заңның 10, 27, және 33-баптарының, сондай-ақ Қағиданың 150, 344-тармақтарының бұзылып, конкурстық/аукциондық комиссиясымен әлеуетті өнім берушінің конкурсқа/аукционға қатысуға өтінімін қабылдау.	

		көрсетілетін қызметтерді мемлекеттік сатып алулар; 2. Қорытындылар туралы хаттамасына сәйкес комиссиямен әлеуетті өнім берушінің конкурстық өтінімін, аукциондық өтінімін конкурстық құжаттар талабына және біліктілік талаптарға сәйкестігі немесе сәйкес еместігі туралы шешім қабылданған.		
7	Шартты жеңілдіктерді қолданбау немесе заңсыз қолдану.	1.Қорытындылар туралы хаттамасы ресімделген конкурс тәсілімен тауарларды, жұмыстарды, қызметтерді мемлекеттік сатып алулар, бұл ретте өтті деп танылғандар; 2. Қазақстан Республикасының мемлекеттік сатып алу туралы заңнамасында көзделген маңызды критерийлеріне сәйкес конкурстық комиссиямен конкурсқа қатысушылардың конкурстық баға ұсынымдарына өлшемшарттардың салыстырмалы мәндерін қолданудың немесе қолданбаудың негізділігі	Заңның 21-бабының, сондай-ақ Қағиданың 153-166 тармақтарының бұзылуымен конкурстық комиссиямен әлеуетті өнім берушіге шартты жеңілдіктерді заңсыз қолдануы немесе қолданбауы.	
8	Алдын ала рұқсат беру хаттамасында конкурстық/аукциондық өтінімдерін қабылдаудың егжей-тегжейлі себептерін көрсетпеу.	1. Алдын-ала рұқсат беру хаттамасында қалыптастырылған конкурс/аукцион тәсілімен тауарларды, жұмыстарды, көрсетілетін қызметтерді мемлекеттік сатып алу; 2. Қалыптасқан және жарияланған	Алдын-ала рұқсат беру хаттамасы: 1) Өтініштерді қабылдаудың егжей-тегжейлі себептерінің сипаттамасы, соның ішінде олардың біліктілік талаптарға және конкурстық/аукциондық құжаттама талаптарына сәйкес келмейтіндігін растайтын құжаттар мен ақпараттардың болуы; 2) әлеуетті өнім берушіге веб портал арқылы Заңның 27	

		алдын-ала рұқсат беру хаттамалары: 1) олардың біліктілік талаптарына және конкурстық/аукциондық құжаттама талаптарына сәйкес келмейтіндігін растайтын мәліметтер және құжаттарды көрсетіп, олардың жіберілмеу себептерін егжей-тегжейлі сипаттай отырып біліктілік талаптарына және конкурстық/аукциондық құжаттама талаптарына сәйкес келмейтін әлеуетті өнім берушілердің тізбесі. 2) веб-портал арқылы біліктілік талаптарына және аукциондық/конкурстық құжаттама талаптарына сәйкес әлеуетті өнім берушіге ұсыну қажет құжаттар тізбесі.	және 33-баптары, сондай-ақ Қағиданың 128,326-тармақтары бұзушылықпен ұсынылған аукциондық/конкурстық құжаттама талаптарына және біліктілік талаптарына сәйкес келтіруге және ұсынуы қажет құжаттар тізбесі;	
9	Рұқсат беру туралы хаттамасында және қорытынды туралы хаттамасында конкурстық/аукциондық өтінімдерді қабылдамаудың егжей-тегжейлі себептерін көрсетілмеуі.	1. Қорытынды және рұқсат беру туралы хаттамалары қалыптастырылған конкурс/аукцион тәсілімен өткізілген тауарларды, жұмыстарды, көрсетілетін қызметтерді мемлекеттік сатып алу; 2. Қалыптастырылған және жарияланған хаттамалар мыналарды қамтымайды: 1) конкурс/аукционға қатысу өтінімдерін конкурстық құжаттама талаптарына және біліктілік талаптарына сәйкес келтіру туралы;	Рұқсат беру туралы және қорытынды туралы хаттамаларда мынадай мәліметтер қамтылмайды: 1) конкурс/аукционға қатысуға өтінімдерді конкурстық құжаттама талаптарына және біліктілік талаптарына сәйкес келтіру туралы; 2) Қағиданың 134-тармағының 3) және 4) тармақшаларына, сондай-ақ 331-тармағының 1) және 4) тармақшаларына сәйкес конкурстық комиссияның сұрау салулары туралы; 3) конкурсқа қатысуға берілген өтінімдері қабылданбаған әлеуетті өнім берушілердің өтінімдерін қабылдамау себептері егжей-тегжейлі сипатталып, оның ішінде біліктілік талаптары мен конкурстық құжаттаманың	

		2) Қағиданың 134-тармағының 3) және 4) тармақшаларына, сондай-ақ және 331-тармақтың 3) және 4) тармақшаларына сәйкес конкурс комиссиясының сұрау салулары туралы; 3) конкурсқа қатысуға берілген өтінімдері қабылданбаған әлеуетті өнім берушілердің өтінімдерін қабылдамау себептері егжей-тегжейлі сипатталып, оның ішінде біліктілік талаптары мен конкурстық құжаттаманың талаптарына сәйкес келмейтінін растайтын мәліметтер мен құжаттар көрсетіле отырып, олар туралы ақпарат; 4) конкурстық комиссияның конкурстық құжаттамада көзделген конкурстық баға ұсынымына әсер ететін өлшемшарттарды қолдануы туралы; 5) ең төмен шартты баға негізінде конкурс жеңімпазын айқындау туралы.	талаптарына сәйкес келмейтінін растайтын мәліметтер мен құжаттар көрсетіле отырып, олар туралы ақпарат; 4) конкурстық комиссияның конкурстық құжаттамада көзделген конкурстық баға ұсынымына әсер ететін өлшемшарттарды қолдануы туралы; 5) Заңның 28 және 35- баптарындағы, сондай-ақ Қағиданың 142, 337 және 357- тармақтарындағы бұзушылықтар, ең төмен шартты баға негізінде конкурс жеңімпазын айқындау туралы;	
10	Демпинг бағасын есептеуді заңсыз қолдануы және қолданбауы.	1. Конкурс тәсілімен жұмысты және қызметті мемлекеттік сатып алу; 2. Демпинг белгісі айқындалмаған конкурс тәсілімен жұмыстарды және қызметтерді мемлекеттік сатып алу; 3) Демпинг белгісі заңсыз айқындалған жұмыстарды	Конкурс тәсілімен жұмыстарды және қызметтерді мемлекеттік сатып алуларда Қағиданың 174,175,176-тармақтарын бұзылуымен демпинг бағасы есептелген;	

		мемлекеттік сатып алу; 4) демпинг сомасы Қағиданың 174,175,176-тармақтарының талаптарына сәйкес келмейтін жұмыстарды және қызметтерді мемлекеттік сатып алу;		
11	Аукцион тәсілімен жұмыстарды және қызметтерді мемлекеттік сатып алуды заңсыз жүзеге асыру.	Сатып алу нысаны жұмыс және қызмет болып табылатын аукцион тәсілімен жарияланған мемлекеттік сатып алулар.	Заңның 32- бабының 2 -тармағының бұзылуымен аукцион тәсілімен өткізілген жұмыстарды және қызметтерді мемлекеттік сатып алулар.	
12	Тауарларды жеткізудің, жұмыстарды орындаудың, қызметтерді көрсетудің мерзімі күнтізбелік он бес күннен кем.	1) Заңның 13-бабының 1-тармағында көзделген тәсілмен өткізілген тауарларды, жұмыстарды мен көрсетілетін қызметтерді мемлекеттік сатып алулар; 2) Тауарларды жеткізу, жұмыстар орындау, қызметтерді көрсетудің ең аз мерзімі он бес күнтізбелік күннен кем анықталған	Заңның 43-бабының 22-тармағын бұзушылықпен тауарларды, жұмыстарды, қызметтерді мемлекеттік сатып алуларды өткізу.	
13	Ұйымдастырылуы мен өткізілуі мемлекеттік сатып алулардың бірыңғай ұйымдастырушымен жүзеге асырылуы тиіс мемлекеттік сатып алулар;	Заңның 8-бабының және ҚР Қаржы министрінің 2015 жылғы 21 желтоқсандағы №669 бұйрығының талаптарын бұзушылықпен өткізілген уәкілетті орган айқындайтын бюджеттік бағдарламалардың және (немесе) тауарлардың, жұмыстардың, көрсетілетін қызметтердің тізбесіне кіретін тауарларды, жұмыстарды, қызметтерді мемлекеттік сатып	Заңның 8 -абының және ҚР Қаржы министрінің 2015 жылғы 21 желтоқсандағы №669 бұйрығының талаптарын бұзушылықпен өткізілген, уәкілетті орган айқындайтын бюджеттік бағдарламалардың және (немесе) тауарлардың, жұмыстардың, көрсетілетін қызметтердің тізбесіне кіретін тауарларды, жұмыстарды, қызметтерді мемлекеттік сатып алулар;	

		алулар;	
14	Рұқсат алуды немесе хабарлама жіберуді талап ететін тауарларды, жұмыстарды, көрсетілетін қызметтерді баға ұсыныстарын сұрату тәсілімен мемлекеттік сатып алулар.	1.Баға ұсыныстарын сұрату тәсілімен өткізілетін мемлекеттік сатып алулар. 2.Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес ұйымдастырушыға/тапсырыс берушіге тауарларды жеткізу, қызметтер көрсету, жұмыстарды орындау үшін рұқсат алуды немесе хабарлама жіберуді талап ететін құжаттар; 3. Сатып алынатын тауарларды, жұмыстарды, қызмет көрсетулердің сипаттамасында рұқсат алу немесе хабарландырушы құжаттарды ұсыну туралы талап көзделген.	Заңның 37-бабының 4- тармағын бұзушылықпен мемлекеттік сатып алуды ұйымдастырушысының жеткізілуі Қазақстан Республикасының рұқсат ету мен хабарландыру туралы заңнамасына сәйкес рұқсат алуды және хабарландыру жіберуді талап ететін тауарлардың, жұмыстардың, қызмет көрсетулердің бағаұсыстарын сұрату тәсілімен мемлекеттік сатып алуды жүзеге асыруы.
15	Баға ұсынысын сұрату тәсілімен сатып алынатын тауарлардың, жұмыстардың, қызметтердің сипаттамасында біліктілік талаптары белгіленген.	1. Баға ұсынысын сұрату тәсілімен мемлекеттік сатып алулар; 2.Сатып алынатын тауардың, жұмыстың, қызметтің сипаттамасында біліктілік талаптары белгіленген;	Баға ұсынысын сұрату тәсілімен тауарларды, жұмыстарды, қызметтерді мемлекеттік сатып алуларда Заңның 9-бабының 7-тармағы бұзушылықпен сатып алынатын тауарлардың, жұмыстардың, қызметтердің сипаттамасында әлеуетті өнім берушіге заңсыз біліктілік талаптары белгіленген.
16	Баға ұсынысын сұрату тәсілімен мемлекеттік сатып алуларды жүргізу кезінде лоттарға бөлмеу.	1. Баға ұсынысын сұрату тәсілімен өткізілген тауарларды, жұмыстарды, қызметтерді мемлекеттік сатып алулар; 2. Заңның 37 бабында көзделген жағдайларда жағдайларда тауарларды, жұмыстарды, қызметтерді мемлекеттік сатып	Заңның 37-бабының бұзушылығымен баға ұсынысын сұрату тәсілімен тауарларды, жұмыстарды, қызметтерді мемлекеттік сатып алуларда ұйымдастырушы/тапсырыс берушімен лоттарға бөлмеуі.

		алуларды өткізу кезінде лоттарға бөлмеуі;		
17	Баға ұсынысын сұрату тәсілімен мемлекеттік сатып алулар бойынша, баға ұсынысын сұрату мерзімі веб-порталда орналастырған күннен бастап 5 жұмыс күннен кем белгіленген.	1.Баға ұсынысын сұрату тәсілімен өткізілген тауарларды, жұмыстарды, қызметтерді мемлекеттік сатып алулар; 2. Мемлекеттік сатып алуды ұйымдастырушының баға ұсынысын қабылдау мерзімін белгілеу, тиісті ақпараттың мемлекеттік сатып алу веб-порталында орналастырған күннен бастап 5 жұмыс күнінен кем	Баға ұсыныстарын сұрату мерзімі Заңның 38-бабын бұзушылықпен белгіленген.	
18	Техникалық ерекшелікте тауар белгілері, пайдалы модельдері және тағы басқа да сипаттамаларға (баға ұсынысын сұрату тәсілімен) нұсқауларды қамтиды	1. Баға ұсынысын сұрату тәсілімен өткізілген тауарларды, жұмыстарды, қызметтерді мемлекеттік сатып алулар; 2. Сатып алынатын тауардың, жұмыстың қызметтің сипаттамасында тауар белгілеріне, қызмет көрсету белгілеріне, фирмалық атауларына, патенттерге, пайдалы модельдерге, өнеркәсіптік үлгілерге, тауардың шығарылған жерінің атауына және өндірушінің атауына, сондай-ақ сатып алынатын тауардың, жұмыстың, көрсетілетін қызметтің жекелеген әлеуетті өнім берушіге тиесілігін айқындайтын өзге де сипаттамаларға нұсқаулардың болуы;	Сатып алынатын тауарлардың, жұмыстардың, қызметтердің сипаттамасында Заңның 38 -бабының 2-тармағы бұзылуымен тауар белгілеріне, қызмет көрсету белгілеріне, фирмалық атауларына, патенттерге, пайдалы модельдерге, өнеркәсіптік үлгілерге, тауардың шығарылған жерінің атауына және өндірушінің атауына, сондай-ақ сатып алынатын тауарлардың, жұмыстардың, көрсетілетін қызметтердің жекелеген әлеуетті өнім берушіге тиесілігін айқындайтын өзге де сипаттамаларға нұсқаулардың болуы;	
19	Тікелей жасасу	1.Мемлекеттік сатып алу туралы	Заңның 39- бабының 3- тармағын бұзушылықпен	

	арқылы бір көзден алу тәсілімен заңсыз шарт жасасу	шартты тікелей жасасу арқылы бір көзден алу тәсілімен тауарларды, жұмыстарды, қызметтерді мемлекеттік сатып алуды жүргізу; 2. Тікелей жасасу арқылы бір көзден алу тәсілімен мемлекеттік сатып алу туралы шарт жасасудың негіздері Заңның 39-бабы 3-тармағының талаптарына сәйкес келмейді.	мемлекеттік сатып алу туралы шарттарды тапсырыс берушімен заңсыз жасасу және мемлекеттік сатып алу тәсілін заңсыз таңдау;	
20	Мемлекеттік материалдық резервтің материалдық құндылықтары тізбесіне кіретін тауарларды заңсыз сатып алу	1. Заңның 13-бабында көзделген тәсілмен жүргізілген тауарларды мемлекеттік сатып алулар, осы баптың 4) тармақшасын қоспағанда; 2. Заңның 13-бабы 5- тармағының бұзушылықпен өткізілген мемлекеттік материалдық резервтің материалдық құндылықтары тізбесіне кіретін тауарлар;	Мемлекеттік материалдық резервтің материалдық құндылықтары тізбесіне кіретін тауарларды мемлекеттік сатып алулар Заңның 13-бабы 5-тармағының бұзушылықпен жүзеге асырылған.	
21	Биржалық тауарлар тізбесіне кіретін тауарларды заңсыз сатып алу.	1. Тауар биржалары арқылы тәсілімен өткізілген тауарларды мемлекеттік сатып алу; 2. Биржалық тауарлар тізбесінде сатып алынатын тауарлардың бар болуы;	Биржалық тауарлар тізбесіне кіретін тауарларды мемлекеттік сатып алу Заңның 42-бабының бұзушылықпен жүзеге асырылған.	